

«Et pots enriquir més als jardins de Peralada que al casino»

"Totes les coses, sigui un jardí o una relació, quan les deixes de cuidar, prens mal"

Fill de Besalú, Martí Gironell es va donar a conèixer en la literatura amb El pont dels jueus, al qual va seguir un nombrós llistat d'èxits. Dissabte passat va presentar a Girona Malaveïna, una novel·la en la qual recrea la construcció dels jardins de Peralada, donant vida a un univers on conviuen ciència, superstició, vi, flors, natura i creences populars. Avui [dijous, pel lector] donen a conèixer el guanyador del Nobel de literatura. Està nerviós? (Riallada) No, no em fa perdre la son. Sé molt bé a quina lliga jugo, toco de peus a terra. Prefereix el vi o la cervesa? Això és cardat, eh? El vi. Ho diu per promocionar el llibre? Ho dic de debò. No soc gaire de cerveses, tot i que, miri, aquest estiu he descobert la Guinness, a Irlanda. No donava ni un duro per la cervesa negra i ara en busco als bars i als restaurants. M'entra molt millor, ja em perdonaran, que qualsevol rossa que hagi tastat fins ara. Ara bé, sempre he sigut molt més de vi. De vi negre, tot i que els blancs cada vegada els entenc més. Confessi que a Peralada l'han pagat perquè en faci propaganda. He, he, res d'això. Fa més de deu anys que em vaig posar entre cella i cella que volia fer aquesta novel·la sobre els Jardins de Peralada, perquè quan en Jaume Barrachina, que va ser director del Museu de Peralada, em va explicar un parell de detalls, encara me'ls va fer més interessants i més atractius. Ja ho eren des que tornàvem de la platja amb els meus pares i ens paràvem a fer un pa amb tomata amb xampany, perquè es deia xampany i mirava aquells jardins. Més endavant hi vaig anar a veure concerts i sempre aquests jardins, aquests jardins. Vaig pensar que d'aquests jardins havia d'haver-hi alguna història. I hi era. Quan algú amb coneixement et dona detalls per entendre què hi ha darrere, dius, s'ha d'explicar. Els comtes de Peralada van fer aquells jardins no només per fer el fatxenda, i dir, mira que ben parits que som. Al darrere hi havia tot un projecte educatiu, cultural i artístic. Vaig pensar que això la gent no ho sap i que s'havia d'explicar. És una part de la història del país que la gent no coneix. Avui un llibre, una sèrie o una pel·lícula ha de tenir obligatòriament una dona empoderada? No, és que la novel·la parla del doble llenguatge de les flors, que els jardins poden servir per aparentar poder o elegància, però hi ha tota una altra mirada, que és tot el que la natura et pot donar per curar-te, per estar més saludable. Llavors, vaig saber que hi ha una finca que elabora un vi que es diu Malaveïna, que segons la llegenda era un malnom que li havien posat a una dona que vivia en un casalot als afores de Garriguella, que és on hi ha aquesta finca. M'anava molt bé poder explicar la dicotomia entre mirar-te la natura només per gaudir-ne o per curar-te a partir d'aquest coneixement que tenien aquestes dones a les quals es titllava de bruixes perquè els havia donat aquell coneixement el dimoni. En canvi, quan eren homes els bruixots eren savis. Vostè fa servir remeis naturals? I tant. A casa tenim oli de cop, que es fa amb herba de Sant Joan. No la faig jo, la fa la meva sogra, que és qui té el coneixement. És la bruixa de la família? (Riu) No, tot el contrari. Però sap fer-ho, et dona aquest pot i quan jo o els meus fills ens hem fet mal, et poses una mica d'oli de cop i no surt ni cap bony ni cap morat ni res, l'endemà estàs com un ginjol. Em vaig dir: per què no fer-ho servir al llibre, també? Hi ha hagut a la història més dones fortes de les que ensensem? No ho sé. Jo no sé si Malaveïna va existir, però aquest perfil de dona va existir. El que passa és que els que han escrit la història s'han encarregat d'esborrar-les, aquestes dones. La història es fa a partir d'homes i dones, no només d'homes. Què li diuen, els jardins de Peralada? Em transmeten molta pau, molta tranquil·litat, molta connexió amb la natura i amb la possibilitat de crear i de fer coses. No sé com dir-ho. Les antigues escoles filosòfiques naixien al voltant dels jardins, perquè són llocs tranquils, amb pausa, amb calma i tranquil·litat. Aquests dies que m'hi he passejat sol, tenia aquesta sensació d'oxigenar-me i dir, hòstia, jo ara aquí seria capaç, si pogués estar-m'hi més estona, d'elaborar alguna cosa amb cara i ulls. La pau i tranquil·litat que t'ofereixen aquests indrets fa que la ment es vagi aquietant perquè després l'exercitis i creïs des d'una novel·la fins a una simfonia o a una escultura. Al segle XIX seria vostè un afrancesat? Si fos d'aquella època i fos de l'Empordà, aniria contra els francesos, perquè no sabia tot el que sé ara. Però si fos ara, seria més afrancesat que empordanès. En un

moment del llibre en Rocabertí diu a la seva germana «no tot el que ve de França és dolent». Per tant, si jo fos un empordanès del 1877, estaria en contra dels francesos, per por que vinguin a aixafar i a imposar. Però ara, sabent que la base de tot és el coneixement, diria que benvingut sigui aquest afrancesament. Entre nosaltres: tenir un jardí no és una murga? Sí i no. Un jardí pretén acotar la natura, reglamentar-la. T'obliga a molt. Evidentment, si hi ha persones que tenen cura d'aquests jardins i saben què s'ha de fer i com se'ls ha d'administrar, molt millor. Jo a casa no tinc jardí, perquè no me'n puc fer càrrec i no el puc cuidar. Però, si tingués el temps i el coneixement, potser no em faria res tenir-lo. Ara bé, una cosa és un jardí de les dimensions del de Peralada, i l'altra és un jardí que puguis tenir a casa, amb plantes que t'alegrin la vista. Jo conec gent que té jardins amb plantes remeieres. Que si sàlvia, que si romaní, que si farigola...Marihuana...També és una planta curativa, no ho oblidem. Tu pots fer-ne l'ús que en vulguis. Si en fas un mal ús i l'adulteres i en vols fer un negoci, ha d'estar controlat i penat. Però si les seves propietats et poden ajudar a combatre els dolors d'una teràpia contra el càncer, doncs benvinguda sigui la maria. Per què, quan et poses un embolic, diuen que t'estàs ficant en un jardí? Ha, ha, suposo que per això, perquè la gent té el cap que, quan els jardins els deixes de cuidar, prens mal. Totes les coses, quan les deixes de cuidar, prens mal. També les relacions personals. En canvi, si tu ho cuides de mica en mica, ara això, ara allò, ara poses aquesta branca, ara regues aquí, escoltes, mires... Un jardí és un ens viu i, com qualsevol ens viu, l'has d'escoltar. Què vol, què et demana... Igual que una relació. Si no escoltes qui tens al costat, no sabràs què li passa, i cada vegada la relació serà més esquerpa, toparem més. S'anirà fent cada vegada més embardissada i cada vegada costarà més d'arribar-hi. L'ha canviat d'alguna manera conèixer els jardins de Peralada? Desconeixia que no eren només uns jardins per fer maco i per demostrar poder i elegància, sinó que hi havia un vessant educatiu, creatiu i divulgatiu. Trobo que està bé donar-ho a conèixer a la gent perquè hi vagi una mica més i vegi més enllà de la façana. Al darrere hi ha tota una història. Voler-ho saber et fa molt més ric i valors molt més segons quins espais. No és només pel gaudi de dir que bé que queda, que maco que és, sinó que t'enriqueix. Si te'ls mires amb aquests ulls de saber el que hi ha darrere, et pots enriquir més als jardins de Peralada que el casino.

Font del document: <https://www.diaridegirona.cat/cultura/2026/10/12/et-pots-enriquir-mes-als-135229278.html>